

STF 12.05.2025

208/00.01.02.02/2021

Mer information:

miljöexperten Helena Suomela, tfn 040 169 9605

miljöchefen Anna-Lena Granlund-Blomfelt, tfn 050 323 6269

fornamn.efternamn@grankulla.fi

År 2020 godkände stadsfullmäktige Grankulla stads resurssmarta färdplan med stöd av stadens då gällande strategi. Färdplanen styr stadens arbete för klimatneutralitet och invånarnas övergång till hållbara levnadssätt fram till år 2035 (STF § 20). Du kan läsa mer om den gällande färdplanen på adressen www.hiilineutraaligrani.fi/sv > [Resurssmart färdplan](#). I och med stadens nya strategi beslutade nuvarande fullmäktige år 2022 att tidigarelägga stadens klimatneutralitetsmål redan till år 2030. Det nya mållåret har varit utgångspunkten för den här uppdateringen.

Syftet med den uppdaterade resurssmarta färdplanen är att ge riktlinjer för de stora förändringar som staden står inför på vägen mot klimatneutralitetsmålet och invånarnas hållbara levnadssätt senast år 2030. Vi har också satt upp mål för åren 2040 och 2050. Då ska Grankulla vara klimatnegativt och naturpositivt och invånarna ska leva enligt principerna för planetariskt välbefinnande och planetarisk hälsa. Färdplanen definierar i huvuddrag de större helheter som ska omsättas i praktiken under varje fullmäktigeperiod fram till 2030 och 2050.

Utöver klimatneutralitetsmålet har färdplanen som mål att minska *konsumtionsbaserade utsläpp och konsumtion av naturtillgångar* till en nivå som är hållbar för miljön och jorden. Målet är också att *främja och trygga den biologiska mångfalden*. Dessutom betonar färdplanen ett behov för anpassningsåtgärder som hänför sig till klimatförändringen. Vi behöver arbeta för att samordna olika mål. Med hjälp av färdplanen kopplar vi ihop begränsning av klimatförändringen och anpassning till den och beaktar båda ännu intensivare särskilt i stadens verksamhet. Samtidigt strävar vi efter att öka invånarnas medvetenhet om frågorna. Genom de *utsläppsminskande program* som resultatområdena årligen sammanställer omvandlar vi målen till *konkreta uppgifter* som omfattar alla funktionerna i staden.

Grankullas klimatneutralitetsmål

För att vara klimatneutralt ska Grankulla minska sina regionala växthusgasutsläpp med 80 procent. Dessutom ska staden klimatkompensera 20 procent. Klimatkompensering är ännu en otydlig helhet för kommunerna. Grankulla har dock som mål att mer koldioxid till slut binds än frigörs i atmosfären inom stadens område. Det här betyder framför allt att staden ska spara grönområdena och ta hand om dem.

Grankullas mål för minskade utsläpp

Grankullas direkta totala växthusgasutsläpp (så kallade regionala utsläpp) var enligt HRM:s kalkyler 45,8 kt CO₂-ekv under jämförelseåret 1990 och 26,5 kt CO₂-ekv år 2023 (-42 procent). Det här innebär att Grankulla, för att uppnå målet med 80 procent mindre utsläpp senast år 2030, ska minska sina utsläpp med ännu

21,9 kt CO₂-ekv. För att kunna uppnå målet med 80 procent mindre utsläpp senast år 2030, ska staden minska utsläppen med 36,6 kt CO₂-ekv från 1990 års kalkyler. Enligt den aktuella scenarieberäkningen kommer staden inte att uppnå målet utan betydande ytterligare åtgärder. Klimatneutralitetsmålet kräver en koldioxidkompensation på 20 procent. Vi föreslår att Grankulla täcker kompensationen i regel med tillräckliga kolsänkor och kollager. Vid behov kompenserar staden resten.

De totala utsläppen i huvudstadsregionen var 3 558 kt CO₂-ekv år 2023. Enligt en allmän bedömning utgör utsläppen från funktionerna och tjänsterna i stadens organisation ungefär 10 procent av helheten i kommunerna. Invånarna och andra funktioner inom området orsakar resten av utsläppen. Staden har dock en stor styrande effekt på helheten av utsläpp.

Grankulla försöker även uppnå en hållbar nivå för konsumtionsbaserade utsläpp (så kallade indirekta utsläpp från matproduktion utanför staden och tillverkning av byggprodukter och konsumtionsartiklar). Grankulla utredde för första gången de här konsumtionsbaserade växthusgasutsläppen år 2022 i den så kallade KULMA-beräkningen. Syftet med den konsumtionsbaserade utsläppsberäkningen är att beräkna alla utsläpp som orsakas av konsumtionen i staden, oavsett var de konsumerade artiklarna har producerats. År 2022 var de konsumtionsbaserade utsläppen i Grankulla 88,2 kt CO₂-ekv och per invånare 8,49 kt CO₂-ekv. Konsumtionen av varor och tjänster i Grankulla var störst bland jämförelsekommunerna. Vi gör en ny KULMA-beräkning under år 2025. Samtidigt kommer vi att utreda de konsumtionsbaserade utsläppen från stadens organisation.

Enligt en bedömning av Finlands miljöcentral är det möjligt att uppnå 40–70 procent mindre utsläpp genom att övergå till koldioxidsnålare konsumtion av tjänster och produkter före år 2030. Om staden uppnår en hållbar nivå före år 2050 blir utsläppen 90 procent mindre.

Grankullas mål för miljöinsatser

I den resurssmarta färdplanen avses med miljöinsatser sådana åtgärder som särskilt främjar en välmående natur men samtidigt inverkar positivt på invånarnas välbefinnande och möjliggör en lokal kolinlagring.

Enligt Finlands miljöcentral (nedan SYKE) har Finland redan tagit steg mot att bekämpa förlusten av biologisk mångfald. Den biologiska mångfalden fortsätter dock att minska. Den minskade biologiska mångfalden syns i artrikedomen och som förändrad funktionalitet i livsmiljöerna. Utvecklingen hotar tjänster som är nödvändiga för människans välbefinnande, såsom pollinering av näringsväxter, kolinlagring och skydd mot översvämning. Att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden förutsätter ett engagemang i total icke-försämring. Det här innebär att vi inte längre bidrar till försämringen av ekosystem. Det är i huvudsak inte möjligt att undvika alla miljöolägenheter när vi utvecklar samhällen. När allt kommer omkring är vi tvungna att kompensera oundvikliga miljöolägenheter, med andra ord kompensera ekologiskt. Genom överkompensation kan vi till och med förbättra tillståndet för miljön. Småskaliga åtgärder leder inte till stora olägenheter, men om vi genomför flera småskaliga åtgärder, blir olägenheten redan påtaglig. Därför ska vi i all verksamhet beakta begränsning av klimatförändringen och åtgärder för att få naturens tillstånd mot återhämtning. Enligt internationella konventioner ska vi stoppa förlusten av biologisk mångfald före år 2030.

Grankulla utredde för första gången sitt ekologiska fotavtryck år 2024. Med hjälp av den aktuella beräkningsmetoden av det ekologiska fotavtrycket kan vi inte på ett tydligt sätt följa upp fotavtrycket eller ställa upp stadsspecifika mål.

Anslutande till nätverket för Natursmarta kommuner

En av åtgärderna som den resurssmarta färdplanen föreslår är att Grankulla ska ansluta sig till nätverket för Natursmarta kommuner som SYKE och Kommunförbundet upprätthåller. Via nätverket förbinder sig kommunen eller staden till att minska den egna verksamhetens försvagande inverkan på naturen och främja den biologiska mångfalden. Det handlar med andra ord exakt om det som finns sammanställt i helheten Miljöinsatser och förbättring av tillståndet för miljön. Att ansluta sig till nätverket är kostnadsfritt och kommunen kan göra det genom beslut av fullmäktige, styrelsen eller någon annan instans som utövar motsvarande befogenhet. Dessutom ska kommunen förbinda sig till kriterierna för nätverket.

Kriterierna för nätverket Natursmarta kommuner finns som **bakgrundsmaterial 1**.

Grankullas mål för anpassning till klimatförändringen

Genom att anpassa oss till klimatförändringen kan vi lindra de olägenheter som den orsakar och samtidigt utnyttja de möjligheter som den medför. Det är ekonomiskt lönsammare att anpassa sig proaktivt än att reagera på ändringar som redan har skett. När vi planerar anpassningsåtgärderna ska vi därför beakta konsekvenserna och följderna på olika sektorer på lång sikt. Inom stadsplaneringen är anläggning av grönområden särskilt viktigt för anpassningen till konsekvenserna av klimatförändringen. Parker och växtlighet förbättrar till exempel hanteringen av dagvatten och lindrar hettan i städerna. Samtidigt ökar omfattande grönområden kolsänkor och stöder den biologiska mångfalden i staden. Det är också viktigt att beakta till exempel luftfuktighet och hetta vid byggande. Den resurssmarta färdplanen fastställer inte många separata anpassningsåtgärder. Avsikten är att koppla anpassningsåtgärderna till andra åtgärder och genomföra en mer detaljerad planering i och med att färdplanen godkänns.

Uppdateringsprocessen

Miljöenheten ledde uppdateringen av den resurssmarta färdplanen och miljöexperten ansvarade för att koordinera arbetet. År 2024 ordnade staden fem interna workshoppar som behandlade teman som hänför sig till de olika filerna i färdplanen. Sakkunniga från olika sektorer och resultatområden i staden deltog i workshopparna. Miljöenhetens personal möttes också över morgonkaffe för att behandla uppdateringen. Då hade stadens personal möjlighet att diskutera utkastet till den resurssmarta färdplanen och ge kommentarer om det. Hösten 2024 ordnade staden en workshop om uppdateringen av färdplanen till invånarna.

Även skolornas GreenGrani-nätverk fick ge sina kommentarer separat. Stadens miljöledningsgrupp och andra ledningsgrupper behandlade också utkastet till färdplanen flera gånger. Som stöd för uppdateringen lät miljöenheten sektorerna och resultatområdena besvara en intern enkät om anpassning till klimatförändringen hösten 2024. Staden har diskuterat scenarieberäkningar och frågor kring koldioxidbalansen med bland annat HRM, Finlands miljöcentral,

Kommunförbundet och miljöexperter från andra städer i huvudstadsregionen. Staden försökte också arrangera ett diskussionsmöte för fullmäktigeledamöter i januari 2025. Tyvärr fick mötet ändå ställas in på grund av ett lågt antal deltagare.

Strukturen i Grankullas resurssmarta färdplan

Utkastet till färdplanen består av de fem bekanta filerna. Förslag till filerna är:

- grön stadsstruktur och trafik
- klimatneutral energiproduktion och hållbar energiförbrukning
- hållbar matkultur
- hållbar användning av naturresurser och cirkulär ekonomi
- miljömedvetenhet inom stadens organisation och hos invånarna

Varje fil innehåller ett eller flera delmål. Under delmålen finns i regel en lista över större åtgärdsdelar. De är:

- minskning av regionala utsläpp
- minskning av konsumtionsbaserade utsläpp
- miljöinsatser och förbättring av tillståndet för miljön
- anpassning till klimatförändringen

Staden har delat upp genomförandet av åtgärderna för klimatneutralitet så att de närmaste åren före måltillståndet 2031 har delats upp i perioder på två år. Efter år 2031 har staden ställt upp mål för åren 2040 och 2050. Avsikten är att uppdatera den resurssmarta färdplanen varje fullmäktigeperiod. Staden kan uppdatera färdplanen i viss mån till och med oftare om det sker betydande förändringar i kommunernas klimat- eller miljöarbete. Då är det möjligt att planera exaktare åtgärdsdelar bland annat utifrån den aktuella situationen med växthusgasutsläpp.

Den resurssmarta färdplanen har några nya egenskaper. För det första innehåller den exaktare delmål. För det andra lyfter den fram mål och åtgärder för stadens organisation och separat för invånarna och samhället i staden. Målen och åtgärderna baserar sig på responsen som kom in. På det här sättet försöker färdplanen lyfta fram att inte bara åtgärderna inom stadens organisation räcker till för att Grankulla ska uppnå målen i den resurssmarta färdplanen.

Genomförande av den resurssmarta färdplanen i stadens organisation

Staden omvandlar målen i färdplanen och särskilt målen för stadens organisation till konkreta uppgifter och åtgärder. Uppgifterna och åtgärderna förs in i sektorernas utsläppsminskande program som sammanställs årligen. De utsläppsminskande programmen omfattar stadens alla sektorer och funktioner.

Staden planerar de utsläppsminskande åtgärderna i samma takt som budgeten. I samband med budgetberedningen lyfter staden åtgärder från färdplanen till budgeten (till exempel åtgärder som kräver investeringar eller större utvecklingsprojekt.). Staden behandlar inte alla åtgärder som hänför sig till genomförandet av färdplanen på budgetnivå. De större och mindre åtgärder som ska vidtas varje år listas dock i de utsläppsminskande programmen.

I fortsättningen är avsikten att föra de utsläppsminskande programmen för det kommande året till de sektorsvisa utskotten för godkännande redan i december–januari efter fullmäktiges årliga budgetbehandling. Stadsstyrelsen delges en

sammanfattning av de utsläppsminskande programmen i början av februari. Samtidigt godkänner stadsstyrelsen också allmänna förvaltningens utsläppsminskande program.

Staden rapporterar om de utsläppsminskande åtgärderna som en del av budgetuppföljningen i samband med delårsrapporterna och bokslutet. Rapporteringen sker med uppföljningsverktyget Klimatvakten. Mer information om Klimatvakten finns på adressen <https://hiilineutraaligrani.fi/sv/klimatvakten>.

Miljöenheten fortsätter att koordinera och utveckla stadens arbete för klimatneutralitet tillsammans med stadens miljöledningsgrupp och sektorer.

Vi har sammanställt separata bilagor till stöd för beslutsfattandet. Bilagorna omfattar bland annat bakgrundsinformation om uppdateringen (**bakgrundsmaterial 2**), en lista över lagar, strategier och program som gäller färdplanen (**bakgrundsmaterial 3**) och en lista över begrepp som gäller klimat- och miljöarbete (**bakgrundsmaterial 4**).

Samhällstekniska utskottet beslutade vid sitt sammanträde 25.3.2025 § 26 att föreslå godkännande av förslaget till uppdatering av Grankulla stads resurssmarta färdplan med följande ändringar:

- Omnämmandet "Vi begränsar vid behov användningen av fossila bränslen i biltrafiken" tas bort.
- Omnämmandet "Parkeringsavgifter för bilar blir utsläppsbaserade" tas bort.
- "Vi kompenserar stadens alla byggprojekt ekologiskt" blir i stället "Vi kompenserar stadens byggprojekt ekologiskt i den mån det är möjligt".

Dessutom föreslogs att Grankulla ansluter sig till nätverket för Natursmarta kommuner.

Stadsstyrelsen godkände vid sitt sammanträde 7.4.2025 § 54 den resurssmarta färdplanen med de ändringar som samhällstekniska utskottet hade godkänt.

Förslaget till uppdateringen av Grankullas resurssmarta färdplan finns som **bilaga**. (*bilagan publiceras på svenska senast fredagen den 9.5.2025*)

Stadsstyrelsen:

Fullmäktige beslutar att godkänna det bifogade förslaget till Grankulla stads uppdaterade resurssmarta färdplan.

Dessutom beslutar fullmäktige att Grankulla ansluter sig till nätverket för Natursmarta kommuner.

Beslut:

Bilagor:

Förslaget till uppdateringen av Grankullas resurssmarta färdplan

Bakgrundsmaterial:

1. Kriterierna för Natursmarta kommuner
2. Bakgrundsinformation om uppdateringen av den resurssmarta färdplanen
3. Lagar, strategier och program som gäller färdplanen

4. Begrepp som gäller klimat- och miljöarbete